

Priority hospodářského rozvoje ČR 2018-2020

Tento dokument obsahuje priority hospodářského rozvoje ČR na období 2018-2020 a je politickým dokumentem Americké obchodní komory v ČR (dále jen AmCham ČR). Záměrem uvedených priorit je vytvořit rámec pro rozhodování AmCham ČR o tom, které iniciativy v oblasti vládních politik budeme prosazovat, a zároveň určit některé dlouhodobé cíle, které budeme sledovat v rámci spolupráce s vládou a dalšími institucemi.

Jak jsme určili naše priority?

Nejprve jsme si stanovili hlavní, celkový cíl, který je podle našeho mínění nejen v souladu s individuálními zájmy všech odpovědných podniků, ale také s cíli celé společnosti a vlády. Tímto cílem je prosperita. Prosperita přináší osobní a komunitní bohatství a zároveň vytváří podmínky pro udržitelné sociální a kulturní programy. AmCham ČR definuje prosperitu v Indexu prosperity, který spojuje ukazatele hospodářského přínosu, ekonomického potenciálu a rozložení bohatství napříč společností.

Jako druhý v pořadí jsme určili konkrétní měřitelný cíl, a to růst HDP, který je podle našeho názoru základním zdrojem pro ostatní ukazatele našeho Indexu prosperity

Jako třetí krok v pořadí jsme vybrali čtyři současné nebo potenciální konkurenční výhody, které by mohly být strategicky využity k urychlení růstu HDP a ke zlepšení Indexu prosperity.

Ve čtvrtém, posledním kroku, jsme propojili tyto vybrané strategické oblasti se třemi základními složkami ekonomiky: lidmi, infrastrukturou a technologiemi.

Cíl pro oblast vládních politik

V roce 2015 AmCham ČR stanovila cíl pro své iniciativy, a to v období 2015-2024 zvýšit HDP České republiky o 60%.

Tento cíl navazuje na růst HDP ČR o 46% v letech 2005-2014. Pokud jej ČR dosáhne, podle našeho odhadu se může stát jednou z deseti nejvíce prosperujících ekonomik EU.

Strategie v oblasti politik hospodářského rozvoje

K dosažení uvedeného cíle AmCham ČR určila čtyři strategické směry.

1. Využít stávající výrobní základnu a odborné znalosti českých technologických vysokých škol ke zvýšení exportu špičkových technologií.
2. Využít kvalitu vysokých škol, kvalitu života ve velkých městských oblastech a členství ČR v Evropské unii k tomu, aby v trojúhelníku Praha-Brno-Ostrava vzniklo centrum („hub“) pro podniky a startupy.
3. Využít hlavní zdroje, kterými vláda financuje specifické oblasti, jakými jsou zdravotnictví, doprava nebo výzkum a vývoj, k vytvoření high-tech exportního průmyslu. Stárnutí evropské populace vytváří významnou příležitost v oblasti zdravotní péče.
4. Proměnit vládu v konkurenční výhodu prostřednictvím důslednějšího a transparentnějšího plánování a stanovování cílů a také prostřednictvím zvýšeného důrazu na měřitelné inovace ve veřejných zakázkách.

AmCham ČR navrhuje realizovat tuto strategii ve spolupráci s vládou a podobně smýšlejícími asociacemi a organizacemi ve třech oblastech: rozvoj lidí, rozvoj infrastruktury a technologický rozvoj.

Priority pro oblast vládních politik v období 2018-2020

K realizaci uvedené strategie AmCham ČR doporučuje následující priority:

Lidé

1. Zavést předvídatelnou politiku pro ekonomickou imigraci, která bude sledovat cíl udržení současné úrovně zaměstnanosti pro občany České republiky a růstu mezd, který bude odpovídat růstu produktivity.
2. Zavést pobídky pro podniky a jednotlivce k tomu, aby poskytovali kvalifikaci a dovednosti potřebné pro automatizaci výrobního průmyslu a služeb.
3. Zařadit programování strojů a počítačů jako povinný jazyk na základních a středních školách.
4. Zvýšení počtu let, které pracující (a obecně obyvatelstvo) prožije ve zdraví, a to prostřednictvím lepších programů prevence, lepší diagnostiky a lepší léčby.

Infrastruktura

1. Vypracovat plán rozvoje a údržby integrovaných systémů obchodní logistiky na železničních, silničních a leteckých trasách.
2. Zapojit pražské letiště Václava Havla do hlavní dopravní sítě pro dojíždějící za prací.
3. Zvýšit kapacitu digitální infrastruktury v celé zemi.
4. Vypracovat plán bydlení, který vytvoří více startovacích bytů v Praze a Brně za účelem nákupu či pronájmu.

Technologie

1. Reformovat investiční pobídky tak, aby se zaměřily na výzkum, vývoj a výrobu produktů.
2. Stanovit cíle pro politiky v oblasti zdraví, energetiky, dopravy, životního prostředí a dalších oblastech a držet se těchto cílů při rozdělování veřejných prostředků na výzkum.
3. Požadovat, aby se u velkých veřejných zakázek používaly objektivní a měřitelná kritéria podporující inovace.

Lidé: Imigrace

Vysoká politická citlivost této problematiky ztěžuje její hodnocení z objektivního ekonomického hlediska. Žádné jiné rozhodnutí, které současná vláda učiní, však nebude mít větší ekonomický dopad než to o nastavení imigrační politiky.

Od roku 2009 se vláda přiklonila k přísnější imigrační politice. V období 2006-2009 ČR každoročně umožnila vstup v průměru 89 128 přistěhovalců ročně. Od roku 2010 do roku 2015 tento průměr klesl na 32 232 osob ročně.

Emigrace ze země zůstala ve stejných obdobích prakticky stejná (průměrně 41 806 ročně za období 2006-2009, 40 522 ročně za období 2010-2015).

V důsledku toho se v ČR zvrátil trend čistého nárůstu populace (imigrační a emigrační toky) přibližně o 47 000 osob ročně až k čistému poklesu 8 000 osob ročně za období 2010-2015.

V průběhu zhruba stejného období (2012-2017) se počet obsazených pracovních míst v ČR zvýšil přibližně o 346 000. Tedy zhruba 8 % všech obsazených pracovních míst bylo vytvořeno od roku 2012. Průměrný počet volných pracovních míst se zvýšil z přibližně 40 000 v roce 2012 na 178 000 v roce 2017. Počet volných pracovních míst v roce 2017 tedy odpovídal asi polovině celkového nárůstu pracovních míst od roku 2012. Podstatný podíl nárůstu neobsazených pozic připadá na sektory hospodářství, jakými jsou výroba / zpracovatelský průmysl (+44 000), informační a komunikační technologie (+3000), odborné / vědecké profese (+7 800) a veřejná správa (+12 600). Počet a rozložení volných pracovních míst naznačuje, že nedostatek pracovních sil výrazně brzdil hospodářský růst.

Jakou politiku doporučujeme?

Imigrace je jediným okamžitým řešením nedostatku pracovní síly. Bereme však v potaz, že má také velmi silný kulturní a politický aspekt. Navrhujeme tedy otevřenou diskusi o této problematice, která zahrnuje objektivní analýzu ekonomického dopadu a pak jasnou a předvídatelnou politiku, která má podporu většiny stran.

Chceme-li zachovat nebo zvýšit současnou úroveň ekonomických investic v zemi, mohla by vláda zvážit zavedení imigrační politiky pro podniky, které zaměstnávají více než 100 českých občanů na plný úvazek.

Tato politika by mohla pozměnit některá pravidla pro podávání a schvalování pracovních povolení a povolení k pobytu. Požadavky na prokázání kvalifikačních předpokladů by například mohly být buď zrušeny, nebo uplatněny do šesti měsíců od začátku zaměstnání dané osoby. V rámci této politiky by také mohlo vzniknout samostatné oddělení pro správu žádostí kvalifikovaných společností.

Lidé: Vzdělání (postgraduální) a odborná příprava pro dospělé

Česká republika má ve srovnání s dalšími zeměmi V4 významnou výhodu, a to zájem nebo ochotu obyvatelstva vzdělávat se nebo zlepšovat své dovednosti po dokončení studia. Podíl obyvatel zapojených do celoživotního vzdělávání v Česku (9,6 %, 2017) je vyšší než v Maďarsku (6,3 %) a téměř třikrát vyšší než v Polsku a na Slovensku. Tento výsledek však ČR řadí do skupiny států s podprůměrným umístěním v rámci EU.

Míra zapojení ČR je daleko pod úrovní zemí v horní části žebříčku. Švédsko (31,2 %), Dánsko (27,3 %) a Finsko (27,2 %) se umístily daleko před ostatními státy EU. Za nimi následuje skupina zemí, jakými jsou Nizozemsko (18,8 %), Francie (18,6 %), Rakousko (15,5 %), Spojené království (14,3 %), Estonsko (16,3 %) a Lucembursko (16,8 %). Za povšimnutí stojí skutečnost, že tyto země představují osm z jedenácti zemí EU s HDP na obyvatele přesahujícím 30 000 PPP.

S digitalizací globální ekonomiky bude vliv celoživotního vzdělávání na výkonnost hospodářství dále posilovat. Jelikož v některých úkolech lidi nahradí stroje, vzniknou nová pracovní místa vyžadující nové dovednosti. Proto se domníváme, že země, které podporují své obyvatelstvo v modernizaci kvalifikace a znalostí, dosáhnou vyšší životní úrovně a plynulejšího přechodu k digitální ekonomice.

Jaký typ politiky doporučujeme?

Ministerstvo průmyslu a obchodu ČR a Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy ČR by mohla vytvořit seznam *Pracovní síla 21*, tedy seznam vzdělávacích kurzů poskytovaných certifikovanými odborníky. Tyto kurzy by se měly zaměřit na digitalizaci pracoviště, ale mohly by zahrnovat i specializovaná školení v oblasti vývoje technologií. Hlavními poskytovateli takových školení a kurzů mohou být veřejné univerzity. Tato politika může vyžadovat některé regulační změny, včetně kompenzací pro fakulty.

Jednotlivci, čeští občané a osoby s trvalým pobytem na území ČR, by mohli získat 100% daňový odpočet, pokud za kurz zaplatí v plné výši a dokončí jej. Pokud za kurz pro svého zaměstnance zaplatí podnik, může tento podnik získat 50% daňový odpočet.

Lidé: Programování jako třetí jazyk

Úspěch na pracovišti bude v budoucnu záviset na bezproblémové interakci mezi lidmi a stroji. Stejně jako interakce mezi lidmi vyžaduje znalost jazyka a způsobu komunikace, interakce mezi lidmi a stroji vyžaduje schopnost lidí jasně a efektivně komunikovat prostřednictvím jazyka moderních strojů, a tím je software. Země s nejvyšší úrovní dovedností v této formě komunikace budou mít významnou výhodu na globálním trhu.

V úsilí uspět na digitálním trhu se Česká republika většinou nachází uprostřed pelotonu států Evropské unie. V ČR žije méně lidí (24 %) s nízkou úrovní digitálních dovedností, než je průměr EU (26 %) a o 10 % více lidí se základními digitálními dovednostmi, než je průměr EU (24 %). Naopak zde žije o 7 % méně lidí s vyššími než průměrnými dovednostmi oproti průměru EU (31 %).

Podíl odborníků na ICT zaměstnaných podniky v ČR je mírně vyšší (21 %), než je průměr EU (19 %). Velké podniky zaměstnávají tyto specialisty v mnohem vyšší míře (81 %), než je průměr EU (75 %). Nábor do malých a středních podniků je pod průměrem EU.

Dobré programování softwaru vyžaduje řešení problémů použitím přísné logiky a schopnosti postupovat podle instrukcí, jež stroji umožní provést sérii binárních rozhodnutí, která vedou k požadovanému výsledku. Kladením většího důrazu na schopnost řešit problémy a seřadit kroky vedoucí k výsledku může vzdělávací systém lépe připravit obyvatelstvo nejen na komunikaci se stroji, ale také na téměř jakýkoli druh rozhodování na pracovišti.

Jaký typ politiky doporučujeme?

Žádná země nezavedla komunikaci s počítači jako povinný jazyk a nedoporučujeme české vládě, aby tak učinila okamžitě.

Navrhujeme, aby Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy ČR poskytlo finanční prostředky na pilotní projekty v oblasti řešení problémů a logické sekvence na úrovni základních a středních škol s cílem do budoucna zavést nejúspěšnější programy na celostátní úrovni.

Navrhujeme také, aby vláda akreditovala některé programovací kurzy, včetně pracovních studijních programů v podnicích pro studenty denního studia středních a vysokých škol, a umožnila jednotlivci nebo podniku odečíst platbu za tyto kurzy v plné výši z daní.

Lidé: Žít zdravěji déle

Klesající počet obyvatel v produktivním věku ohrožuje systém zdravotní péče mnoha způsoby. Za prvé, základna občanů, kteří platí za systém zdravotní péče, se bude zmenšovat. Za druhé, starší občané systém zdravotní péče využívají ve vyšší míře. Za třetí, nedostatek pracovní síly přiměje společnost, aby zaměstnala starší občany na více hodin. Udržet starší pracovní sílu v dobrém zdravotním stavu bude pravděpodobně vyžadovat více péče. Zlepšení výkonnosti systému zdravotní péče bude klíčovým faktorem při určování kapacity ekonomiky a úrovně individuální a národní prosperity.

Zdravotní péče se nemůže zlepšovat bez inovací. Inovace, kdy dochází ke zlepšení kvality péče v poměru k nákladům na tuto péči, závisí na systému, který dokáže měřit výkon a který poskytuje pobídky ke zlepšení tohoto výkonu. Současná politika zdravotní péče nedisponuje oficiálními celkovými ukazateli výkonnosti, což je způsob porovnání výkonnosti podobných částí systému (například poskytovatelů pojištění, nemocnic nebo lékařů). Dále také neexistují účinné pobídky ke zlepšení výkonnosti. Vzhledem k tomu, že neexistuje ani celosystémová definice měřitelného výkonu, systém se zdá být řízen poskytováním určitých objemů výkonů za nejnižší cenu.

Jaký typ politiky doporučujeme?

Předchozí vláda prohlásila, že chce prodloužit délku života člověka prožitého ve zdraví o dva roky. Jedná se o obdivuhodný (až ambiciózní) cíl, protože by to znamenalo zaměřit systém na zlepšení výsledků v oblastech prevence, diagnostiky a léčby. Chtěli bychom povzbudit současnou vládu a příslušné úředníky, aby výše uvedený cíl zrealizovali tím, že koncept délky života člověka prožitého ve zdraví převedou na měřitelné cíle a zreformují systém plateb tak, aby poskytoval účinnější pobídky k dosažení těchto cílů.

V oblasti prevence doporučujeme, aby Ministerstvo zdravotnictví ČR a Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy ČR spolupracovala na zlepšení standardů výživy a tělovýchovy na základních a středních školách a zvážily navýšení rozpočtu na školní obědy a školní tělovýchovné programy.

V oblasti diagnostiky a léčby doporučujeme, aby vláda vytvořila finanční pobídky pro plátce a poskytovatele k docílení lepších výsledků. Tyto pobídky by měly mít především dvě formy: 1. odměny za dosažení veřejných a měřitelných výsledků (tj. zachování větší části hodnoty, kterou pro systém vytvářejí) a 2. zvýšená konkurence v rámci systému založená na poskytnutí vyšší hodnoty za dosažení výsledku.

Na pracovní úrovni bychom rádi podpořili a rozšířili snahu mnoha nemocnic o zavedení kritérií kvality v oblasti zadávání veřejných zakázek, včetně takových nových metod, jako je sdílení rizik s dodavateli na základě výsledků.

Infrastruktura: High-tech logistická síť pro export high-tech technologií

Česká ekonomika je závislá na vývozu zboží do Evropské unie. Do budoucna bude na ni mít stále větší vliv trend nárůstu počtu obyvatel dojíždějících do Prahy, Brna a Ostravy z okolních měst a obcí.

To bude vyžadovat vytvoření strategie, v níž se budou prolínat plány rozvoje sítě obchodně-logistické a sítě dopravní pro potřeby dojíždění. Tato strategie zajistí optimální toky a současně i kvalitní život občanům, kteří žijí v blízkosti dopravních sítí.

What policies do we recommend?

Doporučujeme přístup ve dvou rovinách s cílem zajistit silniční a železniční síť nejvyšší kvality. Jedna rovina zahrnuje analýzu předpokládaného použití a technologické změny do akčního plánu, který by upřednostňoval projekty jak pro logistickou síť, tak pro dopravní síť pro dojíždění. Druhá rovina by zahrnovala kroky, které zlepší a urychlí proces plánování, schvalování a výstavby, a zároveň umožní vhodnou analýzu dopadů a odvolání.

Strategie se musí zaměřit na dvě kritická místa současného systému: dálniční spojení mezi Brnem a Prahou a prolínání dopravní sítě pro dojíždějící a obchodně-logistického systému kolem Prahy.

Plánovací proces musí zohlednit náklady, které soukromému sektoru vznikají jako důsledek značného zpoždění při průjezdu, stejně jako nezbytnost vytvořit parkovací plochy kvůli časově náročnému tranzitu.

Infrastruktura: Integrace Letiště Praha do národního hospodářství

Výsledky pražského letiště byly jedním z hlavních úspěchů předchozí vlády. Vyšší kvalita a efektivita, vyšší počet přímých letů do významných destinací a odbavených cestujících proměnily letiště v jednu z konkurenčních výhod pro hospodářskou politiku ČR. Letiště však zůstává napojeno na síť veřejné dopravy jedinou autobusovou linkou. To brání růstu nejen Prahy, ale i všech měst a krajů v zemi.

What policies do we suggest?

Stanovit kompletní integraci Letiště Praha do veřejného tranzitního systému jako hlavní prioritu vlády. Obyvatelé ČR by měli mít možnost nastoupit do vlaku v Ostravě (nebo v Brně, Pardubicích, Ústí nad Labem, Českých Budějovicích nebo Plzni) a s minimálním počtem přestupů vystoupit z vlaku nebo metra na letišti.

Současně by mělo být letiště motivováno k tomu, aby rozvíjelo komerční potenciál pozemků a nemovitostí v okolí letiště a dopravní síť napojené na letiště.

Infrastruktura: Stát se lídrem EU v oblasti digitální infrastruktury

Jelikož velká část ekonomiky prochází digitalizací, digitální síť bude ovlivňovat hospodářskou kapacitu ČR stejnou měrou jako silniční a železniční síť. Mnohé země EU uznaly potřebu investovat do kapacity své infrastruktury, aby rozšířily možnosti digitální ekonomiky mimo hlavní městské oblasti. Například vláda Spojeného království stanovila cíl mít nejlepší širokopásmovou síť v Evropě a předsevzala si dosáhnout širokopásmového připojení o rychlosti alespoň 100Mbps téměř na všech místech. Za tímto účelem vláda Spojeného království investovala nejméně 1,7 miliardy GBP do širokopásmového připojení na venkově s cílem dosáhnout rychlého širokopásmového připojení na 95 % území.

Nová infrastruktura založená na optických vláknech společně s 5G vytvoří prostředí pro další odvětví a jejich inovace, řešení a nové služby. Politiky by měly zabránit vzniku tzv. "digitálních mezer", tj. městské i venkovské oblasti by měly využívat výhody moderní digitální infrastruktury s gigabitovými rychlostmi.

Jaké politiky navrhujeme?

Cílem současné vlády je do roku 2020 dosáhnout širokopásmového připojení s rychlostí 30 Mb/s pro celou populaci a širokopásmového připojení 100 Mb/s pro 50 % populace. Přimlouváme se za zrychlení programu a zvýšení cíle na 75 %.

Pro rychlé a účinné zavedení širokopásmových sítí nové generace založených na vláknech je nezbytné, aby existující fyzická infrastruktura v podzemí byla identifikovatelná (průhlednost fyzické infrastruktury např. prostřednictvím registru fyzické infrastruktury) a přístupná (symetrická povinnost přístupu k potrubím podle zásady nákladové orientace). Tato politika by měla podporovat přidělování budoucího spektra s cílem přinést novou 5G mobilní generaci síť efektivně a v přiměřeném časovém rámci.

Infrastruktura: Startovací úroveň bydlení v Praze a Brně

Praha a Brno jsou hlavními oblastmi vzniku nových pracovních míst v České republice. Jejich schopnost nadále vytvářet pracovní místa a národní důchod bude záviset na tom, kolik mladých lidí z jiných částí ČR bude moci najít cenově dostupné bydlení ke koupi nebo pronájmu.

Domníváme se, že v případě obou měst odborníci v oblasti plánování možná vážně podceňují potřebu zajištění dostupného startovacího bydlení a tím kriticky brzdí rozvoj obou měst.

Praha a okolní oblasti přilákaly 103 000 lidí. V Brně a okolním regionu se zvýšil počet obyvatel o 12.500. To vedlo k nárůstu cen bydlení, stejně jako k nárůstu počtu domácností, které spotřebují 40 % nebo více svého disponibilního důchodu na bydlení (nadměrné zatížení výdaji na bydlení). V roce 2011 se ČR umístila pod průměrem EU v míře zatížení výdajů na bydlení ve velkých městech; ale dnes je situace opačná. Pod průměrem EU se u tohoto ukazatele nacházejí obyvatelé menších měst, předměstí a venkovských oblastí.

Náklady na bydlení u domácnosti, jejichž příjem dosahuje 60 % středního příjmu (mediánu) nebo více jsou 6. nejvyšší v Evropské unii. Náklady na bydlení u domácnosti, jejichž příjem dosahuje méně než 60 % středního příjmu, jsou 4. nejvyšší v Evropské unii.

Jaké politiky navrhuje

Vedení měst by mohlo pověřit své plánovací orgány, aby provedly podrobnou analýzu poptávky po startovacím bydlení a zjistily, jak velká část této poptávky by mohla být přirozeně uspokojena soukromými developery. Pokud by rozdíl mezi poptávkou a potenciální přirozenou nabídkou byl příliš velký, navrhuje, aby vláda určila oblasti pro startovací bydlení a vytvořila regulaci s cílem zajistit dostupnost takového bydlení.

Současně je potřeba zjednodušit povolovací a stavební řízení.

Technologie: Změnit investiční pobídky tak, aby podporovaly vývoj produktů

Pobídky ke stimulaci investic se v ČR uplatnily ve dvou fázích. Na začátku byly pobídky zavedeny s cílem přilákat investice do výroby pro export. Později byly pozměněny tak, aby přitáhly centra sdílených služeb a další investice do městských oblastí. Domníváme se, že oba koncepty dosáhly cíle nad očekávání uspokojivě, a tudíž už možná nejsou nezbytné.

To neznamena odstranění pobídek, ale jejich přesun do oblastí hospodářství, ve kterých může státní podpora urychlit rozvoj. Takovou oblastí je nízká úroveň soukromých investic do výzkumu a vývoje.

Nejdůležitější nové investice v ČR se budou soustředit na vývoj nových technologií, které českým vysokoškolským laboratořím a učebnám umožní být v čele špičkové vědecké práce a pokroku. Vytvoří high-tech exportní klastry, které mohou ČR poskytnout dlouhodobou konkurenční výhodu.

Jaké politiky navrhujeme

Doporučujeme, aby vládní agentura CzechInvest vytvořila nový model investičních pobídek zaměřených na vytváření technologických klastrů, které 1) zvýší globální výzkumnou kapacitu některých českých technických fakult, 2) povedou k novému exportu high-tech, který bude zvyšovat úroveň produktivity v průmyslových odvětvích, v nichž byly technologie vyvinuty a 3) přispějí ke zvýšení podílu výzkumu prováděném v soukromém a veřejném sektoru na 2,5 : 1 do roku 2030.

Technologie: Cíle politik pro výzkum a vývoj ve veřejném sektoru

Kritici často říkají, že vláda nemůže nebo by neměla vybírat vítěze. To ale neznamená, že by neměla pomoci vytvořit vítěze. Nejúčinnějším nástrojem, který k tomu vlády mají, jsou veřejné služby. Pokud vláda poskytuje inovativní a ambiciózní veřejné služby, bude od svých dodavatelů – podniků vyžadovat více inovativních produktů a služeb. Tím, že si pak podniky konkurují inovacemi, nikoliv nejnižší cenou stávajících produktů, vláda vytváří trh pro vývoj a testování nových technologií.

Počítač byl vyvinut na základě veřejné zakázky, kdy vláda USA nařídila Princeton School of Advanced Studies navrhnout stroj, který by dokázal rychle vypočítat dělostřelecké a raketové trajektorie. Počátky úspěchu Silicon Valley se do velké míry také odvíjí od vojenských zakázek. A řada průmyslových odvětví USA, od počítačů až po sušené potraviny, získala své prvotní zakázky v rámci programu vyslání člověka na Měsíc.

Jaké politiky navrhujeme

Navrhujeme, aby předseda vlády ČR ve spolupráci s vládní Radou pro výzkum, vývoj a inovace požádali každé ministerstvo, aby vybralo jednu nebo dvě oblasti inovací služeb ve svém resortu a stanovilo pro ně výzkumné cíle. V oblasti zdravotnictví kupříkladu může být takovou oblastí domácí péče (nebo péče na dálku) nebo oblast srdečních onemocnění. Energetická účinnost, bezpečné dálnice a dálkové celoživotní vzdělávání jsou příklady dalších oblastí pro inovativní politiky v dalších resortech.

Jakmile budou stanoveny cíle politik, finanční prostředky pro veřejný výzkum mohou být rozděleny na základě těchto cílů. Žadatelé by byli hodnoceni a finance přiděleny na základě schopnosti žadatele provádět základní a aplikovaný výzkum, který pomůže dosáhnout stanovených cílů (namísto současného systému rozdělování finančních prostředků podle institucionálního klíče).

Technologie: Měřitelná kritéria inovativnosti u zadávání veřejných zakázek

Stanovení kritérií pro inovace (nebo výkonnost) u veřejných zakázek souvisí s předchozí prioritou stanovení cílů politik v oblasti veřejného výzkumu. Veřejné zakázky jsou nástrojem, který může vláda využít k nákupu produktů a služeb, které zlepšují kvalitu veřejných služeb pro obyvatele ČR.

V současné praxi zadávání veřejných zakázek je nakupování inovativních produktů a služeb pro volené zástupce nebezpečné. Bylo vynaloženo velké úsilí, aby se zvýšila transparentnost procesu, nicméně se neudělalo dost pro zlepšení kvality toho, co se nakupuje. Problémem není průhlednost procesu, ale to, jak se chovají instituce a podniky v průběhu procesu.

Jaké politiky navrhujeme

Navrhujeme, aby vláda stanovila jasné principy pro to, jak se mohou instituce a podniky chovat v procesu zadávání veřejných zakázek. Dále navrhujeme, aby vláda povzbudila veřejné instituce ke zvýšení váhy kvalitativních kritérií u zadávání zakázek.

Navrhujeme přijetí principů ve třech oblastech: odvolací proces ze strany podniků, možnosti ÚOHS a možnosti policie.

Některé podniky zřejmě zneužívají odvolací proces k tomu, aby zabránili konkurentům v realizaci úspěšné nabídky. Navrhujeme stanovit limity pro odvolání s cílem oslabit možnost podniků jednat tímto způsobem. Podniky by například mohly mít možnost ve lhůtě pěti dnů od oznámení kritérií zadavatelem podat protest proti těmto kritériím, a po uplynutí této lhůty by nebyly přípustné žádné protesty týkající se kritérií. Dále by mohla být stanovena dodatečná lhůta pěti dnů mezi podáním nabídek a jejich otevřením, aby podniky měly možnost podat stížnost na nespravedlivé procesní nebo jiné zacházení. Po uplynutí této lhůty by podniky mohly podat pouze stížnosti týkající se způsobu, jakým byly nabídky otevřeny a oznamovány.

Úřad pro ochranu hospodářské soutěže by měl zajistit konkurenceschopnost nabídkového procesu. Chybí mu jak ekonomická kompetence, tak i politický mandát k tomu, aby určoval, zda rozhodnutí zadavatele, veřejné instituce, státu přinese nejvyšší ekonomickou hodnotu či nikoliv. V případech, kdy zadavatel poruší pravidla pro zadávání zakázek, by ÚOHS měl být schopen určit, zda toto porušení podstatně ovlivnilo konkurenceschopnost nabídky. Pokud ÚOHS usoudí, že nabídka je i nadále konkurenceschopná, měl by mít možnost udělit zadavateli pokutu bez toho, aby zrušil tendr.

Policie nemá politický mandát k tomu, aby prošetřovala, zda orgány veřejné správy učinily ekonomicky správná rozhodnutí nebo způsobily hospodářskou škodu státu. Principy v této oblasti by měly zdůraznit aspekt, že policejní vyšetřování by se mělo zaměřit na trestné úmysly, nikoliv na škody způsobené neúmyslně špatnými rozhodnutími.

V neposlední řadě by veřejní zadavatelé měli být motivováni k tomu, aby navrhli vážené systémy pro posuzování kvality ve veřejných zakázkách. Tato opatření by měla vycházet z výsledků, nikoli z technických specifikací, které by mohly být stanoveny v požadavcích. Úřady by měly zveřejňovat jak odůvodnění kritérií, tak hodnocení každé nabídky a být otevřeny možnosti zpochybnění jejich rozhodnutí legitimními prostředky. Cílem zadávání veřejných zakázek je konec konců nakupovat to nejlepší zboží a služby pro veřejnost a určitá míra napětí v rozhodovacím procesu může vést k lepším rozhodnutím.